

ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

д.е.н., проф. **Александров І.О.**
Донецький національний університет

Економічний розвиток породжує екологічні проблеми техногенного характеру: виснаження озонового шару Землі, глобальна зміна клімату внаслідок «парникового ефекту», забруднення атмосферного повітря та водоймищ. За розрахунками фахівців забруднення навколишнього природного середовища завдає значної економічної шкоди національним економікам майже всіх країн світу. За приблизними розрахунками щорічні збитки від деградації природи оцінюються в розвинених країнах в 0,4-2 % ВВП, в країнах Східної Європи – 3-5% ВВП, в країнах СНД – 6-15% ВВП, зокрема в Україні – 10-15 % ВВП.

Глобальна екологічна криза, що супроводжує сучасний економічний розвиток, зумовила виникнення гострих економіко-екологічних проблем у діяльності вітчизняних промислових підприємств. Виробнича сфера є найбільш вагомим фактором техногенного впливу на навколишнє природне середовище. Тому проблема взаємозв'язку економічного розвитку та екологічної безпеки привертає до себе підвищену увагу.

За результатами кластерного аналізування рівня економіко-екологічного стану регіони угрупованні таким чином (табл. 1).

Таблиця 1 – Групування регіонів

Групи	Регіони	
1	АР Крим, Миколаївська область	
2	області	Вінницька, Волинська, Житомирська, Кіровоградська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська
3		Дніпропетровська, Донецька
4		Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Полтавська
		Запорізька
		Луганська, Одеська, Харківська

На рис. 1 наведено середні значення груп, які побудовані по стандартизованим значенням. Видно, що групи значно відрізняються за обраними показниками. Перша група демонструє незначні значення за всіма показниками, окрім утворення відходів. До окремої групи відноситься Запорізька область, що обумовлено специфікою показників. Значна частка промислового сектору економіки, наявність атомної енергетики призвели до значної кількості відходів на території області та матеріальних витрат.

Висновки.

1. Результати аналізу економіко-екологічного стану України та регіонів відповідно до рівня техногенного навантаження на атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, а також ефективності фінансування природоохоронної діяльності, свідчать про збереження тенденцій виснаження природного капіталу та погіршення якості навколишнього середовища, що негативно впливає на демографічну ситуацію та стабільність економічного розвитку. Це найбільш гостро відзначається для індустріальних регіонів країни (Донецької, Дніпропетровської, Луганської, Кіровоградської та Запорізької областей), на території яких зосереджена найбільша кількість промислових об'єктів екологічно брудних секторів економіки.

2. Для впровадження практичних дій щодо зміни парадигми суспільного розвитку від технократичного до екологічно-орієнтованого підходу до природокористування є необхідним здійснення переходу на засади сталого розвитку, основним етапом якого є екологізація виробництва.

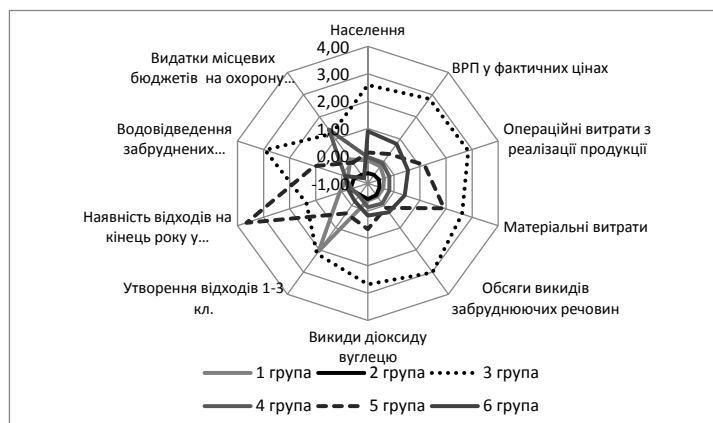

Рис. 1. – Середні значення отриманих груп у 2010 році (складено за [1])

3. Практичне впровадження запропонованих рекомендацій щодо впровадження екологізації виробництва регіонів сприятиме активізації процесів зміни якісних характеристик соціально-економічних систем в умовах екологічних обмежень для забезпечення можливості задоволення потреб майбутніх поколінь.

1. Аналітична доповідь «Довкілля України у 2010 році» [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України // Сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Станом на 30 вересня 2011 р.)
2. Стратегія сталого розвитку регіону: моногр. / І.О. Александров, О.В. Половян, О.Ф. Коновалов, О.В. Логацова, М.Ю. Тарасова; за заг.

